

ІНСТРУКЦІЯ – ПАМ'ЯТКА **правил пожежної безпеки у побуті**

Насичення квартир різноманітними газовими, електропобутовими приладами і хімічними препаратами представляє значну небезпеку виникнення пожежі в квартирі у разі навіть найменшого порушення встановлених правил пожежної безпеки. В той же час досвід показує, що населення часто порушує ці правила, не приділяючи їм належної уваги або просто тому, що не знає їх. Це призводить до того, що у житлових будинках пожежі виникають значно частіше, ніж у громадських або виробничих будівлях.

В'їжджаючи у квартиру або будинок, кожний мешканець бере на себе зобов'язання дотримуватись правил користування житловими приміщеннями, у тому числі виконувати правила пожежної безпеки. Але аналіз причин пожеж показує, що винуватцями більшості з них є самі мешканці, які зневажають елементарними правилами пожежної безпеки: необережно поводяться з вогнем під час паління, користування приладами освітлення з відкритим полум'ям (газовими лампами, ліхтарями, свічками, факелами тощо), що особливо небезпечно для горищних приміщень, коридорів (сіней), комор і різних господарських будівель.

Правила користування житловими приміщеннями забороняють захаращувати балкони, лоджії, прихожі, коридори, міжповерхові сходи і запасні виходи меблями або іншими предметами, однак це є найбільш поширеним порушенням, що допускається мешканцями житлових будинків.

Пожежі, викликані непогашеною цигаркою, є найбільш розповсюдженими. Більшість пожеж, спричинених курінням, пов'язана з курінням у нетверезому стані у ліжку. Всі випадки пожеж від куріння у ліжку схожі між собою: п'яна людина, яка палить, засинає, цигарка падає і від неї спочатку загоряється постіль, а потім меблі та інші речі у помешканні.

Не менш поширеною причиною пожеж є порушення правил користування електричними приладами. Аналіз таких пожеж показує, що вони відбуваються, в основному, з двох причин:

- порушення правил пожежної безпеки під час користування електропобутовими приладами;
- прихованої несправності цих приладів.

Крім того, пожежі можуть виникати і від несправної електропроводки або неправильної експлуатації електромережі. Це може статися, наприклад, якщо в одну розетку включити декілька побутових приладів водночас. Виникає перевантаження, проводи можуть нагрітися, а ізоляція - спалахнути.

Проводи миттю нагріваються до такої температури, що металічні жили плавляться, спостерігається інтенсивне виділення іскор і великої кількості тепла. Якщо в місці короткого замикання виявляться горючі матеріали і конструкції, вони миттю займаються. Тому необхідно стежити за справністю ізоляції проводів, не допускати кріплення їх цвяхами, які можуть порушити ізоляцію.

Значну пожежну небезпеку являють собою також електричні лампи, оскільки поверхня скляної колби може нагріватися до температури 550°C. До небезпечних наслідків може призвести і поганий контакт цоколя лампи з пружиною патрона. У цьому випадку патрон сильно нагрівається, що призводить до пересихання ізоляції проводів, втрати ними ізоляційних властивостей і короткому замиканню.

Основні запобіжні заходи і правила пожежної безпеки при експлуатації електричних та нагрівальних приладів, що використовуються у побуті, такі:

- нагрівальні прилади можна встановлювати тільки на негорючі підставки;
- забороняється залишати прилади, що включені, без нагляду;
- забороняється включати в одну розетку одночасно декілька приладів;
- необхідно спостерігати за щільністю контактів в місцях приєднання проводів приладів до вилки, клем між собою тощо;
- небезпечно замінювати запобіжники, що перегоріли, в телевізорах, приймачах і інших побутових приладах саморобними або плавкими запобіжниками;
- забороняється користуватися саморобними нагрівальними приладами.

У разі виявлення займання ізоляції електричних приладів в першу чергу слід вимкнути електропроводку, для чого знімають електричні запобіжники на груповому щиті будинку. Після вимкнення електроструму можна приступати до гасіння електропроводів, що горять, застосовуючи для цього воду або пісок. До того моменту, коли буде відключено електричний струм, ізоляцію електропроводів можна гасити тільки сухим піском, кидаючи його лопатою або совком.

У випадку займання від електронагрівальних приладів слід відключити ці прилади, вимкнути всю електричну мережу в будинку, а після цього розпочати гасіння водою, піском, сухою землею, снігом.

Якщо загорівся електроприлад, то його гасять так: виймають вилку електрошнура з розетки, і якщо горіння не припинилося, то осередок заливають водою, або накривають змоченою ковдрою..

У випадку інтенсивного горіння необхідно вивести з приміщення (для запобігання отруєнню продуктами горіння) всіх людей, які не беруть участі в ліквідації пожежі.

Ми користуємося різноманітними електроприладами, які в разі неправильної експлуатації чи пошкодження здатні призвести до виникнення пожежі. З огляду на це слід запам'ятати й виконувати основні вимоги пожежної безпеки:

- електронагрівальні прилади інша побутова апаратура повинні вмикатися в електромережу тільки за допомогою справних штепсельних з'єднань та електророзеток заводського виготовлення;
- температура зовнішньої поверхні електроопалювальних приладів у найбільш нагрітому місці в нормальному режимі роботи не повинна перевищувати 85°C;
- відстань від приладів електроопалення до горючих матеріалів має становити не менше 0,25 м.

Значну кількість пожеж у житловому секторі складають пожежі від побутових газових приладів. Основною причиною цих пожеж є витікання газу внаслідок порушення герметичності трубопроводів, з'єднувальних вузлів або через пальники газових плит. Саме тому у разі появи запаху газу у приміщенні не можна запалювати сірники, запальнички, вмикати і вимикати електричні вимикачі, входити у приміщення з відкритим вогнем або з цигаркою - все це може викликати вибух газу.

Якщо витікання газу відбувається з відкритого крана на газовому приладі, то його треба закрити, ретельно провітрити приміщення і тільки після цього можна запалювати вогонь. У випадку витікання газу в результаті пошкодження приладів, користування ними необхідно припинити і негайно повідомити в контору газового господарства.

Категорично **забороняється** користуватися вогнем для виявлення витоку газу із балонів і газових приладів, для цього можна застосовувати тільки мильний розчин.

Небезпечним місцем в помешканні є кухня. У кухні зосереджені як відкрите полум'я (газова плита), так і високотемпературні прилади (духова шафа, мікрохвильова піч, електрочайник, тостер). Продукти, залишені без нагляду на плиті чи в печі та тліючі матеріали, необережно кинуті у відро для сміття, - найпоширеніші "винуватці" пожеж на кухнях. Полум'я від газової плити здатне запалити будь-які горючі матеріали. Конфорки електричної плити після її вимикання залишаються гарячими набагато довше, ніж газової,

тож залишений над плитою рушник або інший горючий предмет може зайнятися навіть через певний час.

Попередження пожеж від пічного опалення залишається важливою задачею забезпечення пожежної безпеки у приватному житловому секторі. У житлових будинках, які мають пічне опалення, необхідно звернути увагу на виконання вимог пожежної безпеки під час улаштування печей та їх експлуатації. В цих будинках пожежі найчастіше відбуваються з причини перегрівання печей, появи у цегляній кладці тріщин, а також в результаті застосування для розтоплення печей горючих і легкозаймистих рідин, випаданні з топки або зольника вуглин.

Перед початком опалювального сезону потрібно перевірити справність печі і димоходу, відремонтувати їх, почистити сажу, замазати тріщини глиняно-пісочним розчином, побілити димову трубу на горищі і вище.

Якщо ви користуєтесь пічним опаленням, то необхідно запам'ятати такі правила:

- перед початком, а також протягом усього опалювального сезону слід очищати димоходи та печі від сажі, щоб не сталось її займання;
- біля кожної печі перед топковим отвором на підлозі слід прибити металевий лист розміром не менше 0,5 на 0,7 м;
- усі димові труби та стіни на горищі, через які прокладено димові канали, повинні бути заштукатурені й побілені;
- попіл та шлаки, що їх видаляють із топки, необхідно заливати водою та виносити в спеціально відведені місця.

Під час використання пічного опалення не допускається:

- залишати печі, які топляться, без нагляду або доручати нагляд за ними малолітнім дітям;
- користуватися печами, які мають тріщини;
- розміщувати паливо, інші горючі речовини та матеріали безпосередньо перед топковим отвором;
- сушити й складати на печах одяг, дрова, інші горючі предмети та матеріали;
- застосовувати для розпалювання печей легкозаймисті та горючі рідини;
- здійснювати топлення печей із відкритими дверцятами топки;
- зберігати у приміщенні запас палива, який перевищує добову потребу.

Категорично заборонено:

- залишати малолітніх дітей біля печей, що топляться, без догляду дорослих;
- застосовувати для опалення приміщення нестандартне (саморобне) електронагрівальне обладнання;
- експлуатувати кабелі та проводи з пошкодженою ізоляцією;
- залишати під напругою незаізольовані кабелі та проводи;
- обгортати електролампи та світильники папером, тканиною, іншими горючими матеріалами;
- залишати без нагляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, радіоприймачі тощо.

Заходи при виявленні пожежі та гасіння підручними засобами

У разі пожежі необхідно у першу чергу повідомити про це пожежну охорону по телефону 101 і вжити заходів для зустрічі пожежних підрозділів, після чого слід негайно вимкнути електропроводку в будинку.

Пожежа, як правило, починається з незначного горіння і гасити її в цей період не представляє великих складнощів. Необхідно використовувати засоби гасіння пожежі, які знаходяться під рукою, а у разі їх відсутності – організувати доставку води до осередку пожежі у відрах, каструлях, бачках тощо. Взимку можна підносити сніг і закидати ним вогонь.

Поширенню пожежі у житловому будинку найбільше сприяють вентиляційні канали, відкриті вікна, двері і люки на горище, через які надходить свіже повітря. Ось чому, починаючи гасіння пожежі, не слід розбивати скло у вікнах приміщення, що горить (якщо тільки це не викликано необхідністю проведення рятування людей) і залишати відчиненими двері в коридор та до інших приміщень, а тим більше – на вулицю.

Якщо пожежу було виявлено пізно і вона набула вже значних розмірів, а наявних первинних засобів гасіння недостатню або їх неможливо застосувати в обстановці, що створилася з причини високої температури всередині приміщення чи сильного задимлення, потрібно вжити заходів для того, щоб стримати поширення вогню до прибуття пожежної допомоги. Для цього потрібно, за можливості, щільніше закрити всі двері, вікна і віконниці.

Якщо пожежа почалася в одній з кімнат і не поширилась за її межі, спочатку поливають водою осередок найбільшого горіння, а після цього

гасять навколишні предмети. Тут важливо, щоб вода доставлялася безперервно або з найменшими проміжками часу. В останньому випадку вогонь не зможе виникнути з новою силою в проміжках між черговою подачею води.

Успішна ліквідація пожеж і загорянь до прибуття пожежної допомоги можлива утому випадку, якщо доставкою води буде займатися якомога більше людей.

У разі займання в кімнаті стін з горючих матеріалів, шпалер чи килимів подавати воду слід на верхню частину стіни з розрахунком на те, що вода, стікаючи, буде гасити або змочувати нижню поверхню стіни, відвертаючи поширення вогню.

На меблі, що горять, воду розподіляють на якомога більшу поверхню, охоплену вогнем. Постіль з ліжка знімати не слід, щоб не відбулося загоряння тліючих предметів за рахунок збільшення площі контакту з киснем повітря, її поливають водою, а після цього виносять з дому і гасять у дворі, осторонь від будівель.

Одяг, що горить, штори, портьєри тощо гасять на підлозі, заливаючи водою. Слід постійно стежити за обгорілими предметами постільної білизни, одягом та іншими м'якими горючими речами, винесеними на подвір'я, бо під час підсихання вони можуть знов загорятися від тління.

У тих випадках, коли двері в кімнату, де почалася пожежа, виявляться закритими, не слід відкривати їх, доки не будуть підготовлені засоби гасіння. Це пов'язано з тим, що в закритому приміщенні горіння і тління відбувається дуже повільно через малу кількість кисню в повітрі. У такому приміщенні двері слід відкривати обережно, загородившись полотнищем, і відходити разом з ним, захищаючись від спалахів спалаху продуктів неповного згоряння предметів, що може статися уразі відкривання дверей і надходження до приміщення повітря, збагаченого киснем.

Якщо в будинку, в якому сталася пожежа, відсутні мешканці і зачинено двері, необхідно відкрити їх будь-якими підручними засобами.

Розлитий гас, бензин, мастило та інші легкозаймісті рідини не можна гасити водою, тому що вони, будучи легшими за воду, підіймаються на її поверхню, продовжуючи горіти, збільшуючи площу горіння під час розтікання води. Для гасіння будь-яких легкозаймістих рідин слід застосовувати пісок, землю, а також використовувати щільні тканини, ковдри, пальта тощо, заздалегідь змочені водою.

Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять та під час гасіння пожежі:

- перед тим, як увійти в приміщення, що горить, накрийтеся мокрою ковдрою, будь-яким одягом чи щільною тканиною;
- відкривайте обережно двері в задимлене приміщення, щоб уникнути посилення пожежі від великого притоку свіжого повітря;
- в сильно задимленому приміщенні рухайтесь поповзом або пригинаючись;
- для захисту від чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину;
- у першу чергу рятуйте дітей, інвалідів та старих людей;
- пам'ятайте, що маленькі діти від страху часто ховаються під ліжку, в шафу та забиваються у куток;
- виходити із осередку пожежі необхідно в той бік, звідки віє вітер;
- побачивши людину на якій горить одяг, зваліть її на землю та швидко накиньте будь-яку ковдру чи покривало (бажано зволожену) і щільно притисніть до тіла, при необхідності, викличте медичну допомогу;
- якщо загорівся ваш одяг, падайте на землю і перевертайтеся, щоб збити полум'я, ні в якому разі не біжіть - це ще більше роздуває вогонь;
- під час гасіння пожежі використовуйте вогнегасники, пожежні гідранти, воду, пісок, землю, кошму та інші засоби гасіння вогню;
- бензин, гас, органічні масла та розчинники, що загорілися, гасіть тільки за допомогою пристосованих видів вогнегасників, засипайте піском або ґрунтом, а якщо осередок пожежі невеликий, накрийте його азбестовим чи брезентовим покривалом, зволоженою тканиною чи одягом;
- якщо горить електричне обладнання або проводка, вимкніть рубильник, вимикач або електричні пробки, а потім починайте гасити вогонь.

Пожежа застала вас у приміщенні:

- ви прокинулись від шуму пожежі і запаху диму, не сідайте в ліжку, а скотіться з нього на підлогу та повзіть під хмарою диму до дверей вашого приміщення, але не відчиняйте їх відразу;
- обережно доторкніться до дверей тильною стороною долоні, якщо двері не гарячі, то обережно відчиніть їх та швидко виходьте, а якщо двері гарячі - не відчиняйте їх, дим та полум'я не дозволять вам вийти;

- щільно закрийте двері, а всі щілини і отвори заткніть будь-якою тканиною, щоб уникнути подальше проникнення диму та повертайтеся поповзом у глибину приміщення і приймайте заходи до порятунку;
- присядьте, глибоко вдихніть повітря, розкрийте вікно, висуньтеся та кричіть "Допоможіть, пожежа!", а якщо ви не в змозі відкрити вікно - розбийте віконне скло твердим предметом та зверніть увагу людей, які можуть викликати пожежну команду;
- якщо ви вибрались через двері, зачиніть їх і поповзом пересувайтесь до виходу із приміщення (обов'язково зачиніть за собою всі двері);
- якщо ви знаходитесь у висотному будинку не біжіть вниз крізь вогнище, а користуйтеся можливістю врятуватися на даху будівлі, використовуйте пожежну драбину, під час пожежі заборонено користуватися ліфтами.

У всіх випадках, якщо ви в змозі, викличте пожежну команду

(телефон-101)

Пам'ятайте: Дотримання правил безпеки життєдіяльності доступне кожному. Тож зробіть усе можливе, щоб зберегти життя та здоров'я своє та Ваших рідних і близьких.